

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercuria si sambata.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 15.

Sibiu, 21/5 Martiu 1879.

Anulu II.

Deschidere de abonamentu nou dela 1/13 Martiu a. c.

Incarcarile din urma de a ni se estermine limb'a noastră tocma si din scólele confessionali, facute si intretinute cu sudorea si din pungile poporului nostru; pericolulu invederatu ce amerintia pe cei mai multi invetiatori, ómeni cu casa si familia, de a fi aruncati pe strade, daca in 6 ani nu voru invetiá perfectu limb'a magiara, pentrucá se póta face prelegerile in aceea, au desteptatu si pe ómenii cei mai patienti, cá se cunósca si se póta judecă ei insii marimea pericoleloru care'i amerintia si care, cutediamu se afirmamu din propri'a experientia, sunt fôrte mari si cum am dice, in permanentia, cá-ci de ani patruzeci, încóce in locu de a se curmá, ele crescú neincetatu.

Pentru acea parte a publiculu deschidemu abonamentu nou numai pe 4 luni, adeca până la 30 Iuniu a. c., cu v. a. 2 fl. 70 cr., éra afara din monarchia cu 7 franci 50 centesime.

Celelalte conditiuni ale abonamentulu se potu vedé in fruntea diariulu nostru.

Critic'a criticeii in caus'a nationale.

(Urmare si fine.)

Pre candu noi analisamu aci mai multu decâtu curiósese theorii si doctrine ale auctorulu criticeii indreptate contra natiunei romanesci, in diet'a Ungariei se intemplá érase un'a din scenele acelea frapante, una revolutiune, care ne usiorá fôrte multu apararea noastră ulterióra. Cătiva deputati adeca declarara susu si tare in siedinti'a camerei, cá scopulu noului proiectu de lege nicidecum nu este numai simpl'a invetiare a „limbei statulu“, a „limbei oficiale“ in scólele elementarie, pe langa limbile materne ale nationalitatiloru, ci scopulu acela este puru si simplu esterminearea limbeloru materne din tóte scólele, mari si mici, din viati'a sociale si familiara, magiarisarea definitiva, nu numai a celor 10 milioane de locuitori nemagiari din tierile corónei unguresci, ci daca s'ar potea, a lumei intregi. Acésta marturisire in faci'a lumei pentru noi nicidecum nu este noua, o amu auditu si cititu de mii de ori in viati'a noastră la

nenumerate ocaseuni, chiaru si in desbateri parlamentarie de inainte de 1849 si dela 1861 încóce. Astadi inse aceeași marturisire ne vine cá respunsu si chiaru cá demintire tocma la timpu data assertiunei din „Herm. Ztg.“, cá „statulu Ungariei ar voi se inpuna limb'a statulu cá studiu obligatu numai langa limb'a materna.

Cu tóte acestea, noi trebuie se ne mai ocupamu de teoriile propagate prin „Herm. Ztg.“, cu atátu mai virtosu, cá noue ni se paru acelea, in casu de a se poté realisa vreodata, fôrte fatali, revolutionarie, ingrecate de mari desastre pentru viitoru.

Auctorulu criticeii insiste cu cerbicia, cá unu statu are dreptu cu atátu mai mare a inpune limb'a sa altoru nationalitati, cu câtu este elu mai polyglottu. Dara criticulu nostru se feresce a spune, prin cine crede densulu cá trebuie se fia reprezentata potestatea legislativa intr'unu statu polyglottu, pre cum si, cá prin cine este reprezentata acea potestate in dietele Ungariei. Noi aci insistemu cu aceeași cerbicia, pentru respunsu categoricu la intrebarile noastre. Ni'lu scimu dá si noi, ilu asteptamu inse dela densulu. Atata inse'i declaramu din capulu loculu, cá nu recunoscemu nici-unei minoritati din lume, prin urmare nici-unei aristocratii, dreptulu esclusivu de a decretá si inpune maioritatiloru legi si cu atátu mai pucinu legi de sinucidere. Scimu cá de es. in imperiulu Chinei, imperatulu supranumitu Sóre si Fiiu alu Ceriului, Vice-Imperatulu, Vice-Sóre, Vice-Fiiu alu Ceriului, comanda ministriloru si celorulalti Mandarinii ai sei, daca i se paru lui culpabili de mórte, cá acestia se se spintece ei insii cu man'a lor, cu unu cutitu mare si bine ascutitu, se'si scótia matiale si asia se móra cu onórea, cum si-o imaginédia lumea din Chin'a. Dara legi de natur'a acestora se numescu aici in Europ'a, barbare, blastemate, rusinea si prostitutiunea omenimei intregi si a civilizatiunei.

Alti apostoli ai magiarismulu sunt multu mai sinceri decâtu dn. auctoru alu criticeii din „H. Z.“ sinceri până la brutalitate; aceia au cu totulu altu limbagiu deschisu, candu dicu celor 10 milióne de nemagiari: Noi magiarii amu ocupatu aceste tieri cu sabi'a, pe voi v'amu subjugatu, prin urmare amu castigatu asupr'a vóstra dreptulu de subjugatori, dreptulu celui mai tare; noi suntemu legislatorii vostrii; asta-data ne convine cá in interessulu conservarei noastre se ve estermineamu limbele si dia-

lectele, precum in alte epoce amu cercatu a ve estermine, de es. confessiunea religiósá, ori pe aristocratia vóstra, sau cetatile vóstre. Acésta este theoria perderei de dreptu, cunoscut'a Verwirkungstheorie de sub system'a numita alui Bach, intielésá fôrte bine, prin urmare si respunsulu demnu de ea, este totu asia de usioru, adeca celu datu de emigrantii dintre a. 1849 si 1861, cum si de sute de mii altii remasi in tíera; acela inse unde duce? Amu vedutu cu totii in 1859, 1866 si mai de curendu in Turci'a européna.

Auctorulu criticeii arunca cu acésta ocaseune intre lectorii sei inca si cunoscut'a cestiune inportanta despre dissensiunea ce domina intre statu si bisericele nationali asupra drepturiloru fia-carei parti. Bine face dn. criticu, cá atinge si acésta cestiune; face inse cea mai mare nedreptate confessiuniloru si bisericeloru candu le inculpa, cá si cum ele nesuferindu cá fraged'a tenerime de 6—12 ani se fia incarcata si asuprita cu invetiarea limbei statulu, aru pretende autocratia (Alleinherrschaft) pentru limb'a propria, aru fi „netolerante“ si nedrepte cátra statu; cá-ci adeverulu, anume in casulu de facia, este tocma celu oppusu. Nici-unu ministru si nici-unu parlamentu din lume nu va fi in stare de a probá cu argumente sanetóse, cá esistentia, poterea, viitoriulu, auctoritatea vreunui statu ori-cátu de polyglottu ar depende câtu mai pucinu dela invetiarea obligata, inpusa prin fortia a limbei oficiale, sau a ori-carei alte limbi. Cu totulu altele sunt atributele (insusirile) de existientia, potere si prosperitate ale unui statu europénu, christianu si civilisatu, éra nu invetiarea fortiaa a vreunei limbi. Necesitatea invetiarei de cutare limba este numai unu pretestu fôrte reu mascatu, sub care stá pitulata poft'a si lacomi'a nedumerita a minoritatiei de a domni cu potestate absoluta, nemarginita, neinfrenata prin nimicu, asupra maioritatiei. Aci este adeverulu, care nu se póte intunecá prin nici-o sofisma.

De altumentrea, „Herm. Ztg.“ nu'si pregetá a discuta relatiunile statulu si ale bisericéi cátra cultur'a poporulu in Nr. 45 din 22 Februariu asia in câtu nu credemu cá barbatii bisericeloru de diverse confessiuni religióse se póta trece cu vederea doctrinele propagate in acelea, care daca s'ar realisá vreodata, ar urmă pe calea cea mai scurta, cá Caesaro-papismulu din Russi'a,

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Poesii poporale.

Fét'a si voiniculu.

Preste-unu dealu,
Prest' amendoua,
Se facu doue poduri noua,
Pe unu trece badea,
Pe unu trece mandr'a,
De mana tienendu-se:
Nu fia bade, nu fia,
C'aséra plecaiu in preumblare,
Pe la pórt'a dumatiale,
Si me uitaiu pe feréstra,
Cum te plimbai tu prin casa;
Pentru mine nu te primblá,
Ca eu nu'ti mai am grijea.
Am unu bade de departe,
Face calea jumetate,
Jumetate-o facu si eu,
C'asia vrea si Dumnedieu.
Mori badeo se moru si eu,
Se ne faca unu coporsieu,
Si pe tine se te 'ngrópe
La usi'a altariulu,
La mormentulu Tatalui;
Si pe mine se me 'ngrópe
La usi'a bisericii,
La mormentulu Precistii.
Si din tine se resara
Numai firu si trandafir,
Si din mine se resara,
Numai firu si rosmarinu.
Trandafir se se 'ntinda
Rosmarinu se mi'lu coprinda.
Pléca domni la preumblare

Si se ia de o mirare
De-unu voinicu si-o féta mare.

La mórtea unui copilu.

Bucura-te tiertierelu*)
Ca'ti mai vine-unu floricelu,
Dá nu vine se 'nflorésca
Ci vine se putrediesca.
Te róga Joane, róga
De dragi fratiirii tei,
Se'ti faca casa de meru,
Se nu ti-o faca de bradu.
Bradulu putrediesce
Dar' meru 'nverdieste.
Se-o faca cu trei zabrele,
Pe un'a se tune lun'a,
Pe un'a sórele
Pe un'a maica ta,
Se 'si stempere anim'a
Ca 'i arde cá flacar'a.

La mórtea unei fete.

Au intratu mórtea in satu,
Luatau tóte casale d'arendulu,
Tóte portile au inchisu.
Striga mórtea la feréstra
Esi tu Ano pan' afara!
Asiu esi mórte esi,
Dar' nu me pociu desparti,
De dragii parintii mei,
Ca-am traitu bine cu ei.
Striga mórtea a dou'a óra,
Esi tu Ano pan' afara!
Asiu esi mórte esi,
Dar' nu me pociu desparti,

*) insemnédia mazare, lat. cicero, de unde si numele lui Cicero.

De dragi fratiirii mei,
Ca am traitu bine cu ei
etc. etc.

Canteculu miresei.

I'ati godeo*) diu'a buna,
Dela mama dela tata,
Dela frati dela sorori,
Dela gradin'a cu flori,
Dela firu de bossiocu
Dela fete dela jocu.
Cresceti flori, dar' nu 'nfloriti,
Ca mie nu'mi trebuiti.
Bossioculu vestejesce
Si pe mine me jelesce.
Iesi mam'a godiei,
In mijloculu ulitiei,
Si se róga cátra sóre:
Sóre, sóre, fratióre,
Pan' ce sóre diu'a mare,
Am o fiica calatóre,
Preste munti intr'alte curti,
La parinti necunoscuti,
La sorori far' de doreri,
La frati nechiamati.
De candu fiic'a mi s'a dusu
Patulu nu s'a asternutu,
Cas'a nu s'a maturatu
Apa 'n vase nu s'a dusu.

* * *

Mandro, mandruléna mea,
Eu departe tu departe,
Ce gandesci de nu'mi scrii carte?
Ori cernél'a s'a gatitu?
Ori charthi'a s'a scumpitu?

*) Usitatu pe alocurea in locu de mirésa.

de mana cu Caesaro-papismulu actualu alu Germaniei, se între si la noi pe sub porti de triumfu, înaltate de către partid'a la care tîne si Herm. Ztg. In acelu casu ministrulu de culte si instructiune s'ar înaltî la rangul de Califu si Padisiah, éra arhiepiscopii, episcopii si superintendentii aru fi degradati la ranguri de Mufti mohamedani, pe cari padisiahulu îi pune si i destitue candu si cum îi place lui, in fine consistóriele si sínódele bisericesci nici-decumu nu aru avea mai mare însemnatate, decât spre ex. corporatiunile de industriari, marinari etc. De altumtrea dn. criticu le-a si degradatu din partea sa, punendu-le in aceeași categoria, ba inca si mai reu, cu societati private neînsemnate (bedeutungslose Privatgesellschaft). Nu scimu de ce confessiune este dn. criticu, sau că dupa mod'a epocii presente nu are nici-o confessiune, in totu casulu inse milioanele de fiintie omenesci, care mai tînu la religiunea christiana, nici-decumu nu i voru multiami pentru această doctrina, precum nici pentru ceealta unde dice, că bisericele isi deriva drepturile loru de existenta dela statu. Aci inse érași simțimu marea necesitatea de a ni se dá definitiunea statului, si fiindu-că nu scimu candu ni se va împlini această cerere din partea dlui criticu, éca împrumutamu noi una dela repaus. Carolu de Savigny, fostu profesor de drepturi, jurisconsultu si barbatu de statu dintre cei mai renumiti, nu numai in Germania, ci si in tota Europ'a:

Statulu este organismulu libertatiei.

Asia, alu libertatiei, si nu alu serbitutiei, nici alu despotismului. Dara ce libertate ar potea se fia aceea, unde s'ar impune toturor capiloru de familia obligamentulu prin gendarmi, că se si dea pruncii la scóle care loru nu le convinu, si se i faca de fric'a batailoru că se invetie vreun'a sau alta limba, despre care sciun din capulu locului, că la vocatiunea si ocupatiunea vietiei pentru care sunt destinati, nu voru avea nici-o trebuintă? Asia se întielege pe la noi libertatea? Se pare inse că atunci candu dn. criticu a enunțiatu: Potestatea statului este cea mai înalta pre pamentu (Die Macht des Staates ist die höchste auf Erden), si că elu nu pôte suferi alaturea cu sine nici-unu rivalu, atunci supune chiaru libertatea la discretiunea statului; trece totu-odata cu vederea, fôra se observe, că existu si staturi cu totulu nemorali, barbare, despotice, tiranice, anarchice, destrabalate. Quid tunc?

Cea mai mare mania are criticulu pe deputatiunea romanésca, pentru-ce a trecut ea pe langa ministeriu si dieta, alergandu de a dreptulu la capulu statului, că se i cêra apararea lui, că-ci prin această fapta le-a datu unu votu dn neîncredere absoluta.

Daca auctorulu criticeii întielege libertatea cetatieniloru asia precum suna acea inputare, apoi cu permissiunea dsale, nu o întielege de locu. Magiariloru dela Stef. Széchenyi încóce le place a se provóca fôrte desu la libertatile constitutionali din Britani'a mare, a si face comparatiuni între constitutiunea Angliei si a Ungariei. Las' că mai tóte comparatiunile facute schiopata fôrte tare, dara se'mi aplice casulu de facia la poporulu Angliei, la vreo parte ori fractiune, sau chiaru individuu, si se cutedie a'i dice: „nu merge la tronu, nu te plange acolo, că se supara ministrii ori deputatii,“ te-aru lasa in drumu. Si adeca ce? încrederea, iubirea, reverentia se pôte impune cu forti'a? Unde s'au mai vedutu asia ceva de candu e lumea? Încredere in ministru, care din cumu au ajunsu pe bancile rosii, au declarat in faci'a tieriei si a Europei, că ne voru sfarma? Încredere într'unu parlamentu, in care unu Grünwald si alti fanatici striga „môrte nationalitatiloru, si sunt aplaudati?

Si ce au facutu romanii candu au alergatu la tronu? Nimicu mai multu, decât s'au apropiatu de acelu factoru alu potestatiei legislative si de acelu representante alu suveranitatiei statului, către care au ei încredere. Dupa noi, nicidecumu nu sunt ministrii reprezentantii si că se dicemu asia, incarnatiunea suveranitatiei, ci este monarchulu; ministrii sunt numai aceea ce i spune numele loru, servitori ai suveranului. Permisu este ori-si cui a denunțiat faptele servitoriului la domnulu lui.

Auctorulu criticeii nu ar trebui se confunde pe ministru nici cu monarchulu si nici cu statulu, inca nici atunci, candu si-ar fi pus in capu că se propage p'între poporu idei republicane. Noi respectamu ideile politice ale ori-si cui, combatemu inse confusiunea ideiloru, prin urmare nici in casulu de facia nu potemu se suferimu, ca se identifice cineva oficiulu de ministru si vocatiunea unui parlamentu cu insusi statulu. Cine e statulu? E totalitatea poporului locutoriu pe unu teritoriu, care

este proprietatea sa. Chiaru si unu Metternich a recunoscutu, că funtea (isvorulu) suveranitatiei este si pôte se fia numai poporulu. Dupa dreptu si dreptate, acesta si numai acesta decide in lini'a prima de sôrtea si starea sa, prin majoritate.

O noua asuprire a nationalitatiloru din Ungari'a.

Subt acestu titlu diariulu „Politik“ din Prag'a publica in Nrulu seu 58 ddato 27 Februaru a. c. unu articulu ce i se tramise din Pest'a si care merita se fia cunoscutu si din partea publicului nostru. Recomandandu'lu cetitoriloru nostri, lasamu se urmedie traducerea acelu articulu asia precum ilu aflamu, omitiendu ici coala câte unu pasagiu neesentiale.

„Unu scriitoriu francesu (Montégut), care au facutu studii speciale asupra rasselor omenesci a disu, ca rass'a mongola mai totdeauna prefera a peri ea insasi, decâtu se renuntie la suprematisare si asuprire. Urmarindu cineva purtarea magiariloru fatia de nationalitatile din Ungari'a, acelu adevèru i se impune in modu fôrte viu. Dejă odata magiarii s'au aflatu la marginea peirei loru si ei au simțitu trebuint'a de a se pune in cointelegere amicabile cu nationalitatile, cu concetatenii loru, pentru-ca precum recunoscera ei insii, viitorulu loru depinde dela pacea între toti cetatenii Ungariei. Dar' d'abea ajunsera ei printr'unu particulariu favoru alu înpregiurariloru, se puna man'a pe puterea statului si îndata inveterat'a deprindere a rassei loru de a sugrumă, reinvia si ei incepura a practisă sugrumarea nationalitatiloru din Ungari'a cu o consecintia, care nu potea se aiba de sorginte recele calculu alu ratiunei, ci numai particular'a deprindere a rassei loru; pentru ca déca ar esistă unu calculu, magiarii n'ar fi alesu tocmăi momentele acestea, pentru că se pasiésca cu unu nou actu de sugrumare asupra nationalitatiloru.

Fara indoiala, ca este o idea fôrte nefericita de a pasi tocmăi acuma cu unu proiectu de lege, alu carui scopu învederatu este magiarisarea scóloru poporale. Sugrumarea nationalitatiloru este aprópe completa pe tóte terenurile; asia: in justitia, in administratiune, in scólele superioare si de liceu, mai remanea inca numai scól'a poporala si adeca scól'a poporala confessionala, pentru ca cele comunale pe cătu numai s'au potutu, s'au si magiarisatu. Dar' scól'a poporala confessionala, care s'au potutu adaposti subt scutul bisericeii si alu autonomiei garantate, au remasu pâna acuma aperate de sugrumare. Dar' si acestu scutu avea se fia delaturatu. Ministrulu ungurescu de culte au preparatu unu proiectu de lege, in puterea caruia limb'a magiara avea se fia unu studiu obligatu alu instructiunii in tóte scólele, chiar' si in cele elementare. Celu care cunósce mai de aprópe relatiunile din Ungari'a, acela nu va fi in stare se întielega unu asia proiectu de lege.

Se prea întielege, ca amintitul proiectu de lege avea se provóce resentimentele cele mai amare in sínulu nationalitatiloru. Dar' cine potea se cutedie a se opune omnipotentiei magiare? Terorismulu exercitatu asupra nationalitatiloru le au amutitu mai de totu. Despre o opositiune nationala din partea Slaviloru din nordulu Ungariei nici vorba nu potea fi. Functionariulu si posessorele de pamentu sunt cei mai zelosi promovatori ai magiarismului si limb'a slovaciiloru este aprópe proscrisa. In Ungari'a de sudu, de candu cu persecutiunile inaugurate in contra serbiloru înainte de această cu doi ani si in urm'a închisoriloru in massa, este fiacare îngrijatu pentru sigurantia sa propria. Numai romaniloru li se lasase ôresicare terenu de activitate. Ungurii cochetau cu ei, că cu nisce aliati in contra slaviloru. In tempu ce serbiloru in anii din urma nu le au fostu permis a isi tienea congresulu loru bisericescu, romanii si-au tîenutu sínódele loru bisericesci dupa tóte regulele. Mitropolitulu Mironu Romanulu, se vede ca din gratitudine, s'au simțitu datoriu a pronunția cu ocaziunea desbaterei de adresa in cas'a magnatiloru unu discursu in contra slaviloru, care sună aprópe că o denunțiere a serbiloru. Este probabilu ca acestu discursu au nemultumitu insusi pe romani si mitropolitulu se grabi a isi repară erórea comisa. Proiectulu pentru introducerea limbei magiare in scólele poporale a oferitu mitropolitulu ocaziune de a se pune in fruntea romaniloru si se protestedie in contra noiei sugrumari a nationalitatiloru. Despre o remediare a reului din partea actualei majoritati a dietei unguresci, nici vorba nu potea fi. Nu era deci lucru mai firescu, decâtu că romani se se adresedie directu la coróna.

Deputatiunea romanésca, care s'au dusu la Vien'a si care a fostu într'adeveru primita de către imperatululu, a avutu in castelele magiare efectulu unei bombe. Măni'a si-o potu mască fôrte reu. Ungurii se consolédia cu respunsulu imperatului si cu înpregiurarea, ca celelalte nationalitati nu s'au alaturatu pre langa pasulu întreprinsu de către romani.

Inca si acuma mai amenintia tóte diarele magiare, ca tocmăi pasulu pe care l'au facutu romanii la Vien'a, va accelera prezentarea si primirea proiectului de lege asupra introducerei limbei magiare in scólele poporale. Ca tóte diarele din Pest'a sunt revoltate asupra romaniloru, este unu lucru lesne de întielesu. Inse „Pester Lloyd“, caruia i place a se numi unu diariu „europénu“ si mai pre susu de orice „siovinismu“, a publicatu in cestiunea această unu articulu din pén'a redactorelui seu primariu, care in privint'a înpertinentiei si a insolentiei nu lasa nemicu de doritu.

Legea ar fi numai in propriulu interesu alu nationalitatiloru. Cunoscându limb'a statului, ele se voru potea califică pentru tóte functiunile, că si candu n'ar esistă o multime întróga de asia ómeni, cari cunosc totu asia de perfectu limb'a ungurésca, că si pe cea materna si totusi sunt dati înapoi, din cauza ca sânt

slovaci, romani, serbi, cu esceptiune numai, déca sunt renegati perfecti.

Mai multu. „Pester Lloyd“ afirma, ca nationalitatile se bucura de o asia mare libertate, că nici unde in alta tiera din Europ'a.

Asia numit'a lege pentru nationalitati, dice „Pester Lloyd“, este pentru nationalitati asia de toleranta si liberala, că nici o alta lege din lume într'unu statu poliglottu. Ei bine, luandu'si cineva tempu ar potea probă paragrafu de paragrafu, ca această lege nu are de scopu „egal'a îndreptatire a nationalitatiloru“, precum pretinde titlulu acelei legi, ci suprematia magiariloru. Dar' chiaru si in acele dispositiuni, care coprinde că si nisce farimaturi, câte ceva favorabilu pentru nationalitati, nu exista nici unu paragrafu, care se nu fi fostu violatu de repetite-ori.

Dar' ce vorbimu noi despre legea pentru nationalitati? Pentru nationalitatile din Ungari'a nu exista nici o lege. Într'o tiera in care se potu fabrică procese de les-maiestate, unde nu se rusinédia a primi marturissirea unor criminalisti perversi, in care nu se face casu de consciintia de a întreprinde închideri in massa, că mesuri preventive in contra unui periculu imaginatu — într'o astfelu de tiera nationalitatile se nu aiba cauza a se plange in contra sugrumarei, si acolo are „Pester Lloyd“ sfruntarea se afirma ca nationalitatile din Ungari'a se bucura de o libertate că nici unde in Europ'a!

Si candu aceste nationalitati înpilate ceru din candu in candu aপরarea legitimului loru domnitoru, atunci „Pester Lloyd“ îndata este gat'a a dice ca se prepara o conspiratiune de les-maiestate. Romanii urescu limb'a magiara, pentru ca ei aspira la o unire cu Romanii! Catu de usioru se jóca cu cuventulu les-maiestate fatia de nationalitati, de si inca de multu aপরatorulu Dr. Miletici le au fostu disu: ca in cas'a celui spendiuratu se nu vorbésca de stréngu.

Într'adeveru, ar fi tempulu că in Vien'a se-si aduca aminte de lealitatea si sacrificiele acelor nationalitati din Ungari'a, pe care le au probatu in timpurile cele mai critice ale monarchiei, candu magiarii tindeau la sfarimarea monarchiei. Si déca isi aduca aminte de ele, apoi nu este cu cale, că reclamarile loru se fia cu totulu ignorate. In fine, nationalitatile din Ungari'a voru potea amutí cu totulu, dara nemultumirea pe care o pórtă ele in ámelele loru, pôte se aiba consecintie funeste. Noulu proiectu de lege alu magiarisarei scóloru poporale este unu atentatu la esistentia spiritala a slaviloru si romaniloru din Ungari'a. Unu asia atentatu este in stare se deschida între ei si magiari unu abisu profundu. Tendentia rassei loru e de a suprematisă orbesce pe magiari, si ei nu vedu periculu in care se arunca ei insii; dar' interesulu monarchiei întregi este mai pre susu de interesulu si orbirea magiariloru.

Adres'a Romaniloru din Brasiovu catra Esc. Sa I. P. S. arhiepiscopu si mitropolitu Mironu Romanulu.

Escelentia! Înaltu Preasantite Domnule Arhiepiscopu si Mitropolitu!

In esistentia noastră de 18 secolu amu infruntatu sute si mii de pericole, dar tóte au trecut, precum se strecóra ap'a printre stancelu de granitu. Nenumerate viscole si grele furtune au venit asupra natiunei si bisericeii nostre, dar' strabunii nostri au avutu totdeauna destula virtute, că se resiste vitregitati timpuriloru de trista memoria. S'au luptatu si avendu credintia in viitorulu nostru, n'au crutiatu nici unu sacrificiu, numai că se ne pastredie neatînce limb'a si legea. N'au luptatu atatu pentru viatia, catu pentru că se ne lase noue o esistentia distincta nationala si bisericesca. De cate ori s'a aflatu in situatiuni grave, multu cercat'a noastră natiune; de cate ori a fostu amenintata in esistentia séu stirbita in drepturi scump'a noastră biserica si scóla; de atatea ori capii bisericeii, arhieriei nostri de pia memoria si-au ridicatu braciule poternice, au întrepusu fara sfiala tóta autoritatea înaltei positiuni si nu s'au temutu nici chiaru de martiriu, numai si numai că se ne salveze aceste scumpe tesaure.

Escelentia! Intraseramu in constitutiune; ne asiguraseramu sub autonomi'a bisericeii si priviamu cu încredere in viitoru ce parea ca ne suride, candu se ridică asupra noastră, că unu nuoru din seninu, o noua tentatiune; proiectulu de lege, prin care se fimu siliti a ne lapedă de limb'a mostenita dela strabuni si împreuna cu ea se renuntiamu la educatiune si cultura nationala.

In aceste momente de preîngrijire Escelentia Ta, credinciosu traditiuniloru strabune si consciu de înalt'a positiune pastorală, la care Te-a chiamatu providintia divina, ai fostu celu mai fidelu interpretu alu natiunei si bisericeii nostre. In fruntea reprezentatiunei nostre legale Te-ai grabitu a surfetele la înaltulu tronu, ai aretat omagie filorlu scutiesci; ai pus in vedere augustulu nostru monarchu, cate probe de credintia si lealitate a datu această natiune, de cate ori au cerutu interesele gloriósei nostre dinastii si binele scumpei nostre patrii. Pe aceste base ai solicitatu grati'a Majestatii Sale prea bunului nostru monarchu, si noi avemu firm'a convictiune, ca pornirile nedrepte asupra capului nostru nu voru sfarima nici de astadata stancelu de cari s'au lovit in desiertu in sutele trecute. Providintia divina a decisu, si generatiunea presenta astadi, candu si cele mai apuse popóra sunt chiamate la o noua viatia de desvoltare, pretinde că se si pastredie loculu eluptatu între poporale acestei monarchii.

Brasovenii, petrunsi de marea importantia a pasului energetic, ce ai facutu împreuna cu deputatiunea in fruntea careia ai fostu, vinu si declara susu si tare, ca acestu demersu ilu apróba si 'lu saluta cu entusiasmu si sunt deplinu convinsi, ca nu exista sufletu de romanu

care se nu se unéscă cu noi în punctulu acestă. Înainte pe acésta cale, pana ce vomu scapă de furtun'a ce cauta a se descarcă asupra noastră. Te rogamu Escelentia, contédia pe devotamentulu nostru, primesce asigurarea, ca nici într'unu momentu nu 'ti va lipsi sprijinulu morale din partea noastră. Provedinti'a divină ce te-a chiamatu în capulu bisericeii noastre, se 'ti încoronedié pasii facuti cu succesulu doritu.

Se traiesci, Escelentia, pentru binele si fericirea bisericeii si a scólei.

Urmédia 424 subscieri ale fruntasiloru brasioveni. Dupa „Telegrf. rom.“

Romania.

În timpul din urma opozitiunea s'au încercatu se restórne cabinetulu liberalu si se 'i faca neplăceri prin interpelatiuni captiose si neoportune. Dar' rezultatulu n'a fostu altulu decâtu acela, că guvernulu liberalu se învinga atât în camera cât si în senatu cu majoritati stralucite.

Eata ce serie „Romanulu“ relativu la acele interpelari:

„Interpelările ploua în senatu si în camera. Resultatulu este totuđeuna acelasiu; dar' interpelatori nu se descuragiédia.“

„Decă aceste interpelari n'aru avea de efect, de câtă a consumă timpul corpuriloru legiuitóre în debateri si agitatiuni sterpe, oprindu astfelu severisirea lucruriloru utile si neapărate, care astépta decisiunea potérii legiuitóre, opozitiunea totu ar castigă ceva.“

„Cu tóte acestea, slaba trebue se simtia opozitiunea că se se multumésca cu unu asemenea resultatu si că se se espuna în publicu a i se dovedi neincetatu slabiciunea.“

„Este ciudatu numai, ca opozitiunea, în sinulu careia se gasescu mai multi ómeni de stat si barbati inteligenti, de si conservatori, are aerulu de a'si inchipui ca hartiurea ei ar poté se aduca vre'o slabiciune guvernului partidei liberale, fia pe calea interveniriloru din afara, fia pe calea complicariloru parlamentare din intru.“

„Ar fi bine, că disii conservatori se se destépte odata si se védia, ca astadi nu mai merge în Romania, dupa cum mergea pe candu consiliu straini faceau si desfaceau ministériele, printr'unu cuventu adresatu, séu printr'unu semnu de nemultumire facutu lui Mari'a Sa Voda.“

„Ar trebui se védia odata, ca oricátu de puternica le a fostu credinti'a ca „acésta tíera este menita se fia în veci smerita“, multamita credintiie contrarie a unui micu grupu de ómeni, expresiune fidela a natiunei, Romania si-a radica tu din nou fruntea cu demnitare si timpul Vodiloru si alu smereniei a trecut.“

Acusările opozitiunei, ca finantie Romania au ajuns a fi ruinate si derangeate sub guvernulu actualu, primescu desmentirea cea mai formala prin inpregiurarea, ca guvernulu de si a primitu autorizarea din partea parlamentulu a emite bilete hipotecare până la sum'a de 26 milióné, totusi n'au emisu până acuma decâtu numai 16 milióné, asia ca restulu se afla neatinsu în cass'a statulu. Afara de aceea precum am mai disu si de alteori, valorile romane se bucura de unu cursu câtă se póte de favorabilu atâtă în tíera câtă si în streinatate, ceea ce probédia, ca Europ'a are încredere în administratiunea guvernulu actualu.

Preste 60 deputati romani au adresatu marchisulu Pepoli la Rom'a, urmatórea telegrama pentru cuvintele ce a pronuntiatu în senatulu italianu la adres'a Romaniei:

„Domnului marchisu de Pepoli.

„Viu emotionati de simpatiea vóstra manifestatiune pentru caus'a unui poporu intimamente unitu prin ánima si sange cu natiunea italiana, ve transmitemu expresiunea recunoscintei noastre, pentru elocintele cuvinte pronuntiate în senatu în favorulu Romaniei.“

La acésta senatorulu italianu a respunsu prin urmatórea telegrama la adres'a d-lui Chitiu, care a subscrisu celu întâiu:

„D-lui deputatu Chitiu.

„Fi interpretulu recunoscintei mele profunde catra colegii domniei tale. Unu poporu, care si-a cuceritu independenti'a, versandu propriulu seu sange, merita atentiunea, respectulu si încrederea cea mai deplina din partea oricui simte amorulu de patria.“ Pepoli.

Concursurile

propuse de

SOCIETATEA ACADEMICA ROMÂNĂ

conformu decisiuniloru luate în sesiunile de pene la annulu 1878.

I. Premie privitoare la Filologia si Litteratura.

(Urmare.)

C. Premiu Nasturellu

(d'in Seria A, pentru subiecte pusse la concursu, d) referenti la Limbistica si Istoria filologica séu litteraria a limbei române).

Conformu decisiunei luate în sesiunea annului 1877, se publica concursu pentru cea mai buna lucrare assupr'a subiectulu:

„Sufixulu licuidu (l, r) si sufixulu guturale (k, g) în limb'a româna.“

I. Programm'a:

Dissertatiunea completa va coprinde:

1. Ua scurta introducere assupr'a sufixelor licuide si guturale în limbele ario-europeene în genere.

2. Unu studiu generale assupr'a acestoru sufixe în limb'a latina, în limbele vechi italice si în cele romane occidentale.

3. Unu studiu speciale assupr'a loru în limb'a româna, de pre cele trei dialecte: daco-românu, micedono-românu si istriannu, aretându între altele:

a. diferentiarea sufixulu licuidu l si r, precumu si a celui guturale k si g;

b. trecerea loru ulterioare în sufixuri palatali, nasali, séu altele;

c. rolulu tuturoru acestoru în nime si în verbi;

d. proveninti'a loru la Români d'in latin'a, d'in ante-roman'a séu d'in alte limbi.

II. Conditiiuni:

1. Va fi scrisu romanesce, într'ua limba correctă si clara.

2. Marimea operatulu va fi minimum de 20 côle de typariu formatu octavulu ordinariu cu littere cicero.

3. Terminulu concursulu, cându manuscriptele au se vina în cancellari'a Societăti Academice, este 15 Augustu 1880.

Celle venite mai tardiu nu se voru luă în consideratiune.

4. Manuscriptele se ceru sa fia scrise curatu, ligibile si de mâna straina, bine legate în fascicule si paginate.

5. În fruntea manuscriptulu va fi scrisa ua devisa séu motto în ori ce limba si totu de mâna straina.

6. Pre lûnga manuscriptu se va allatură si ua scrissóre inchissa cu sigillu, fôra initialele autorulu, adresata cõtra Societatea Academica. Pliculu va purtă pre dînsulu devis'a manuscriptulu, scrissa érosi de mâna straina, éro în-la-intru numele autorulu.

7. Manuscriptele se voru censură prin Sectiunea Filologica, care va propune Societăti Academice, în sedinti plenaria, premiarea acellui'a d'între operatele venite, care va merită premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

8. Manuscriptele nepremiate se voru pastră în archivulu Societăti, pene ce se voru reclamă de autorii lor, alle caroru nime remânu necunoscute, fiindu că plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

9. Premiulu defiptu pentru acésta lucrare este de lei 5000, fôra de a puté fi impartitu.

10. Societatea isi reserva dreptulu de a typari în publicatiunile salle dissertatiunea ce se va premiă.

II. Premie privitoare la Istoria si Sciintiele politice si morali.

D. Premiu Cuza.

Sectiunea Istorică a Societăti Academice a propussu si Societatea a approbatu prelungirea concursulu assupr'a thesei:

„Istoria Romaniloru în Dacia Traiana, de la Aurelianu pene la fundarea principatelor Moldova si Tierr'a Românésca.“

Conditiiunile concursulu sunt:

1. Operatulu va fi scrisu romanesce, cu stylulu clar si correctu.

2. Marimea lucrării va fi cá de 20 côle de typaru, formatu quarto micu séu octavulu ordinariu, cu littere cicero.

3. Terminulu presentării manuscriptelor la concursu, este 15 Augustu 1882.

4. Manuscriptele se voru presentă anonyme, purtându ua devisa care va fi reproducă pe unu plicu sigillatu, continându numele concurrentulu.

5. Premiulu ce se va accordă opului celui mai bunu, va fi de 4000 lei.

6. Societatea Academica isi reserva dreptulu de a typari în publicatiunile salle, dissertatiunea ce se va premiă.

E. Premiu Nasturellu.

(d'in Seria A, cu fondulu rezervatu d'in annulu 1878. Premie pentru subiecte pusse la concursu, b) referenti la Sciintiele morali si politice, Jurisprudencia si Economi'a sociale, mai allessu alle tierriloru române.

Conformu decisiunii luata în sesiunea annului 1878, se publica d'in nou concursu assupr'a thesei urmatóre:

„Tierranulu Romanu. Dissertatiune assupr'a stării „salle morali, sociali, economice si politice, în trecut si în presente, în principatulu Romaniei.“

Conditiiunile sunt:

1. Dissertatiunea va fi scrisa în limb'a româna, cu stylulu clar si correctu.

2. Marimea lucrării va fi cá de 20 côle de typaru, formatu in-4° micu séu in-8° ordinariu, littere cicero.

3. Terminulu presentării manuscriptelor la concursu va fi 15 Augustu 1881.

4. Manuscriptele se voru presentă anonyme, purtându ua devisa care va fi reproducă pe unu plicu sigillatu, continându numele concurrentulu.

5. Premiulu ce se va accordă opului celui mai bunu, va fi de lei 5000, fôra a puté fi impartitu.

6. Societatea Academica isi reserva dreptulu de a typari în publicatiunile salle dissertatiunea ce se va premiă.

III. Premie privitoare la Sciintiele naturali.

F. Premiu Nasturellu.

(d'in seria A. Premie propusse la concursu, c) referenti la Sciintiele fysice si naturali, mai allessu intru câtă se attinge de natur'a fysică a tierriloru române).

Conformu decisiunii luata în sesiunea annului 1878, se publica concursu assupr'a thesei urmatóre:

„Descriptiunea completa, sub raportulu fysicu si „economicu, allu unui judetiu allu Romaniei, (dupo alle-„gereia fia cărui concurrente în parte)“.*)

*) Se escludu d'între judetiile tierrei, acele cari se afla descrise pe deplinu în *Annale Statistice* de Martianu si în monografiile agricoli alle d-lui Ionu Ionescu.

Cu programm'a acést'a:

1. Geografi'a cu ramificatiunile ei (orografi'a, hidrografi'a, topografi'a);

2. Ochire assupr'a istoriei naturali (terramurile, flor'a, faun'a);

3. Starea economica, atâtă agricola, câtă si industriale;

4. Statistic'a populatiunii, (starea civile, statistic'a religiósă, juridica, medicale, militara, scolastica; nationalitate etc.);

5. Ethnografi'a (adeca descrierea usuriloru, credintieloru populari, porturiloru locali etc.)

Conditiiunile sunt:

1. Dissertatiunea va fi scrisa în limb'a româna, cu stylulu clar si correctu.

2. Marimea lucrării va fi cá de 25 côle de typariu, formatu in-4° micu séu in-8° ordinariu, cu littere cicero.

3. Terminulu presentării manuscriptelor la concursu este 15 Augustu 1881.

4. Manuscriptele se voru presentă anonyme, purtându ua devisa care va fi reproducă pe unu plicu sigillatu, continându numele concurrentulu.

5. Premiulu ce se va accordă opului celui mai bunu, va fi de lei 5000, fôra a puté fi impartitu.

6. Societatea Academica isi reserva dreptulu de a typari în publicatiunile salle dissertatiunea ce se va premiă.

(Va urmă.)

Italia.

Roma, 22 Februaru. Caus'a Romaniei aparata în parlamentu.

Ministeriulu actualu alu Italiei luandu-se dupa exemplulu Franciei si alu Britaniei, denegă recunoscerea independintiei Romaniei până cându acésta nu va decreta egalitatea de drepturi politice ale jidoviloru, conformu conditiunei puse ei în tractatulu dela Berlinu. S'au aflatu inse în parlamentulu Italiei barbati de stat, cari nu'si pregetara a studiă bine acésta cestiune romanésca din tóte punctele de vedere, spre a o apară dupa cum si merita. Între aceia ocupa loculu antaiu renumitulu senatoru Ioachim Pepoli, cunoscutu de nobilile sale simpatii fratiesci pentru romani. Discursulu seu brilantu, pronuntiatu în sedinti'a publica a senatulu, tinuta în 17 Febr. a. c., pentru reanoscerea Romaniei, publicatu intregu în „L' Eco del Parlamento italiano“ Nr. 19 merita a fi cunoscutu de cătra toti romanii, si noi nu vomu lipsi alu reproduce câtă mai curendu.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— B.-Pesta, 25 Februaru n. Dn. Georgiu Popu, proprietariu si deputatu în diet'a Ungariei, amaritu în sufletulu seu pentru tinut'a observata mai de curendu chiaru si de cătra partid'a asia numita a independintiei, facia cu protestulu natiunei romane contra desnacionalisarei sale, vedindu că convictiunile sale politice si demnitatea sa personale nu'i mai permitu remanerea în acea partida, se retrase din trens'a pe langa urmatóri'a adresa inaintata cătra presedintele acelu clubu:

Pré stimate domnule Presedinte! Inca înainte cu siette ani fiindu alesu de deputatu la dieta, dupa convingerile mele politice am intratu în partid'a ce se numia atunci partid'a dela 1848, éra astadi partid'a independenta; fiindu-că credeamu, că între marginile principieloru acestei partide imi voiú poté validită si eu convingerile mele politice.

Asia dara la tóta ocasiunea am ajutat pe onorat'a partida prin modestulu meu votu, si inca atatu în apararea energica a legiloru dela 1848 basate pe egalitate, fratieta si libertate publica, principii mari si unice fericitóre pentru tempulu nostru; catu si la combaterea legiloru retrogade, subternute din candu în candu de guvern, precum au fostu: restringerea autonomiei comitatelor, restringerea dreptulu electorale si în specie pentru Transilvani'a, legile relative la operatiuni finantiali, prin care s'a subapatu esistenti'a materiala a patriei, si anume proiectele de legi nefavoritóre tierrei, cauate din referentiele dualistice.

Am facut'o acésta din acea firma convingere, că-ci sperămu de o parte, că prin luptele într'adeveru patriotice si liberale a le stimaté partide vomu potea sigalé si a ascură iubitei nostre patrie deplina independintia spre fericirea cetatieniloru sei: de alta parte am facut'o acésta, fiindu-că speramu că prin aplicarea leala a maretieloru principii de egalitate si fratieta voiú poté lucră pentru inaintarea morala si materiala si prin urmare pentru ascurarea esistentiei natiunei mele romanesce, care aprópe de una mie de ani locuesce cu natiunea magiara în acésta patria — cu care a participatu si la bine si la reu; pentru-ca sum convinsu, cum că conditiunea suprema a existentiei acestoru dōue popóra este concordia, despre ceea ce eu într'adeveru asia sum petrunsu, în catu sum de cea mai firma credintia, că în acésta tíera dupa destinele provedintiei amen-dōue aceste popóra trebue séu se viedie, séu se péra la olalta. Noi romanii asia dara chiar' în interesulu bine priceputu alu existentiei nostre, dorimu a fi amici si aliati fideli ai statulu si natiunei magiare, dara numai supt conditiune, că se potemu sustiné că romani limb'a si nationalitatea nostra.

De si trebue se recunosc, că mai multi respectabili membrii ai onoratei partide purcediendu din interesulu bine intielesu alu patriei, s'au silitu a moderă unele extravagentie în cause nationale asiá, că eu traiamu în credintia, că acele nu formédia principiele partidei; totusi cu dorere trebue se marturisescu, că prin atitudinea manifestata din candu în candu în caus'a nationala de unii membri ai onoratei partide, am fostu amagitu în credinti'a mea.

Sufletulu meu s'a implutu de dorere, candu în 18 l. c. în sedinti'a partidei s'a primitu cunoscut'a interpelatiune a dlui deputatu Iosifu Madarász, prin care apoi

am fostu constrinsu a esi din acea partida, careia am avutu onóre a apartienea in timpu de 7 ani; fiindu-cà eu sum convinsu, cà proiectulu de lege care se agité-dia, nu póte avea altu resultatu, decatu a turburá in-crederea reciproca si a desteptá jalusi'a cea atatu de periculósa, fôra se aduca vre unu folosu limbei ma-giare prin mesurile fortiate ce le intentionédia, fiindu-cà limb'a ungurésca dejá si fôra aceste mesuri fortiate se propune si se invétia in scólele romanesci, in càtu este necessariu si posibilu. Afôra de acésta prin acésta interpelatiune se ataca acelu dreptu, care este concesu si de celu mai aprigu absolutismu, adeca dreptulu de a petitioná ceea ce sta in cea mai flagranta contradicere cu institutiunile politice liberale.

Aducundu acésta decisiune a mea la cunoscenti'a Domniei Vóstre M. stimate Domnule presedinte, ve rogu se o comunicati onoratei partide independinte; incredintinduve totu odata, ca nici acésta desamagire amara nici espectoratiunile nedemne indreptate in contra mea in organulu partidei, in fine nici insultele comise in contra simtiemintelor mele nationale nu imi voru alterá convingerile mele politice de pâna acuma, ci si de aici inainte cá si in trecutu nu voi incetá a luptá dupa modestele mele poteri pentru interesele comune ale natiunei magiare si romane.

Primiti multu onorate dle presedinte espressiunea deosebitei mele stime, cu care sum.

Datu in B.-Pest'a 20 Februaru 1879.

cu stima patriotica

Georgiu Popu m. p.

Atacurile urmate dupa acésta demissiune asupra domnului G. Popu anume in „Egyetértés,” organu alu partidei, intre alte inpregiurari nu aru meritá nici-o atentiune din partea nóstra; asta-data inse ele sunt caracteristice cá probe, cá documente, cá atunci candu este vorba de exterminarea lmbiloru nationali de pre-teritoriulu Ungariei si alu Transilvaniei, partid'a ce trece de cea mai libera, se alatura strinsu la partidele cele mai ruginite, retrograde, reactionarie din tiér'a intréga si nu'i e rusine a se folosi de sofisme gretióse, a face din negru albu, a plesni adevêrulu in facia cu palm'a plina de noroiu. Asia dara cá de curiositate vomu reproduce in altu Nr. si vreo doue diatribe din „Egyetértés.”

— (O vóce din Bucovin'a. D-le redactoru! La 1 Februaru st. n. 1879 a trecutu anulu de candu inainte curtii cu jurati din Cernauiu s'a pertractatu procesulu societatii academice „Arborós'a.”

Dupa finea acestui procesu, o iritare sgomotósa coprinsese spiritele tuturoru preotiloru bucovineni, ro-mani si neromani.

Caus'a acestei iritari au fostu mai multe inpreju-rari, dara mai cu séma gravu inculpatórele cuvinte afla-tórie pe charti'a de acuzare a procurorului Mehofer: „In den Kreisen, denen die Angeklagten angehören, ist das Streben auf eine Lostrennung der Bukowina von Oesterreich förmlich zur Parole geworden.“ Aceste cu-vinte, aparatoriulu acusatiloru din cestiune dr. Rott, in pledoarul seu le interpretédia: „Damit ist ausgespro-chen, dass es in der Bukowina Kreise gibt, welche auf die Abtrennung der Bukowina von Oesterreich hinzielen.“

Este cunoscutu, ca acusatii cescionati — cinci la numeru — erau pana la unu candidati de starea preo-tiésca. Prin urmare numai incupe indoiéla, ca cuvintele susu dise ale procurorului au patatu adancu onórea intregi stari preotiesci bucovinene, si ca acésta stare cu totu dreptulu — cu o singura vóce — si-a adusu protestulu seu marelui seu archiereu in urm'a acestei grave insulte, cu rugamintea, de a o spalá de pét'a ce i-o arunca procurorulu Mehofer.

D-le redactoru! Unu cuventu electricu de bucurie, de liniste si pace suflétésca, de mandrie inpreunata cu dorere, de dulcétia inpreunata cu veninu trebuie se-i patrunda vinele fiecarui romanu, care ceteste „Somnulu celu de mórte si desteptarea,” „Memori'a unui barbatu ilustru in dile de regenerare” si „Deputatiunea natio-nala la Vien'a” din stimatu d-v. diariu Nrele 9 si 10 a. c.

N'amu avutu ocasiune, de a petrece santa scrip-tura; n'amu avutu ocasiune, de a cunosce mai de aprópe din istori'a crestinismului martirii credintei pentru Chri-stosu; n'amu avutu fericirea de a cunosce pre acei mari apostoli ai lumii, cari in ori si ce momentu erau gat'a a'si „sacrificá viétii'a pentru turmele loru;” asta-di inse ni se presinta astfelu de apostoli ai natiunei romane transilvanene inaintea ochiloru, ii vedu singuru, ii audu predicandu si stringandu la curtea din Vien'a:

„Dómne mantuesce-ne de celu reu!”

Este acuma anulu, decandu intréga preotime bu-covinéna a concursu prin decanatele respective la man-tuitoriulu seu archiereu, strigandu-i cu unu sbiaretu de amaratiune si dorere:

„Dómne mantuesce-ne de celu reu!”

Tarea sbieratu biat'a preotime si-a si avutu cauza pentru ca multu a durut'o vedendu-se inculpata pe nedreptulu. Santa dreptate cere imperiosu, cá acestu sbieratu se fia auditu. Dara óre va fi? Speramu! si vomu vedea!

Cá nici odata

Adi ur'a cata

Cu ochi de vulturu la voi viteji;

Si totu ochieste

Ve ocoleste,

Romani! la planda, catati fiti treji!

— Cacuciu, 24 Februaru 1879. In 19 Febr. a. c. a fostu diu'a cea din urma a tergului de tiéra, in Reginulu sasescu, — in care — cá nice odata in-de-cursulu aceluia, vitele au avutu unu pretiu preste ascep-

tare bunu; toti acei ómeni, cari au dusu vite la vendiare au fostu deplinu indestuliti cu pretiulu ce l'au luat.

Cu ocasiunea acestui tergu s'au intemplat si una minune ne mai audita — cá in nópte de 19 Febr. 6 barbati si 1 muiere betrana din comun'a Chisiisii (Kőszvényes) care veniau dela tergulu susu disu, cu caii si carutia, trecandu prin comun'a Chiheriu de josu, firesce ospetati bine, in timpu de nópte au lasatu dru-mulu tierii celu adevêratu si au voitu se mérga preste hotariulu Chiheriului de josu — fiindu-ca Chisiisiiu co-mun'a magiara si Chiheriu de josu comuna rom. curata sunt aprópe una de alta. Inse ratacindu sirmani prin paraie si rissipituri n'au potutu merge cu caii prinsi la carutie, ci desprindindu caii — au voitu se ii duca liberi de „legatóre — capestre” si departanduse unulu de altulu, pre care unde l'au tocatu sórtea au picatu la pamentu si au inghietiatu cu manile pre „legatóre — capestru” si asia 6 barbati si 1 muiere adeca: 7 insi in siepte parti ale hotariului Chiheriu de josu s'au aflatu morti fia-care tienandu de mana unu calu,

Nenorociri de acestea se potu si de aci 'nainte se se mai intimple pentruca preste totu pe aicea vinarsulu se vinde cu unu pretiu bagatelú; apoi ómenii se indémna unulu de altulu si béu pana la scar'a calului, in catu isi punu mai in urma si viatia.

Plóie avemu pe aicea preste acceptare multa, tina mare — comunicatiunile intrerupte in catu cu greu mare poti strabate dela una comuna la alta.

In comun'a Chiheriu de josu au eruptu si anghin'a intre prunci dela 1—12 ani inainte. —

Danielu Farkasiu,

not. cerc.

Sciri diverse.

— (Denumire.) Precum scrie diariulu ungurescu „Bihar,” actualulu episcopu gr.-cath. din Gherl'a Ilustri-tatea Sa Mihailu Pavelu ar fi denumitu de episcopu alu Oradei in loculu devenitu vacantu dupa mórtea episcopului de trista memoria I. Olteanu.

— (Decoratiune.) M. S. Reg. Domnulu Carolu I a binevoitu a onorá pe parintele Dimitrie cu me-dali'a de aur class'a I. Serviciulu credinciosu cá respata a activitatii sale neobosite pentru infintierea bibliotecei romane la muntele Atos si cá semnu de incurageare.

— (Imperatulu Wilhelm si feldmaresia-lulu Roon.) Relatiuni din Berlinu spunu, ca visitandu imperatulu Wilhelm pe murindulu Roon la plecare iau sarutatu fóre emotionatu man'a dicendu'i: „Am a'ti multiami multu, fóre multu . . . Acum imi poti pre-gati si mie cuartirulu colo susu!”

— (O sinagoga jefuita de israeliti.) Ce-timu in „Romanulu” urmatórele: In diu'a de 11 Febr. st. v. mai multi individi s'au introdusu pe feréstra in sinagog'a cea mare din capitala si au furatu 12 poli-candre. In urm'a cercetariloru politiei, furii au fostu descoperiti. Eaca numele loru: Salomon Grudoly, Sa-pira Marcus, David si Samoil Silbermann si Moise Lazar. Aceste nume ne facu se presupunemu ca furii sunt israeliti.

— (Armatele permanente ale continen-tului.) Precum se póte vedea din „Tabelele sta-tistice militare,” aparute acum de curendu apoi armatele permanente ale statelor continentale au fostu urmatórele: Belgi'a cu 45,970, Danemarc'a cu 18,106, Germani'a cu 418,821, Franci'a cu 496,354, Greci'a cu 12,000, Itali'a cu 220,690, Luxemburgulu cu 513, Mun-tenegrulu cu 100, Tierile de josu cu 32,000, Norvegi'a cu 12,750, Austro-Ungaria cu 267,005, Portugali'a cu 35,733, Romani'a cu 11,613, Russi'a cu 575,000, Svedi'a cu 36,504, Serbi'a cu 4,222, Spani'a cu 100,000 si Turci'a cu 150,000. Cifr'a totala a armatelor perma-

nente este de: 2.437,444. La acésta se mai adaoge apoi marin'a de resbelu cu vreo 200,000 asia ca summ'a totala se urca la: 2.637,444 individi. Acésta armata consuma pe fiacare anu circa 1500 milióne fl.

— (O resbunare humoristica). Unu inaltu functionaru din Berlinu luase unu nou servitoru, care isi incepù pentru prim'a óra serviciulu seu la a soarea. Intre óspetii invitati se aflá si unu nepotu alu domnului de casa, care nepotu serveste intr'unu regimentu de garda stationatu in Berlinu. Acesta avea loculu seu la capetulu din josu alu mesei. Servitoriulu presenta con-formu prescrierei, fiacarui óspe castronulu cu prim'a bucata, dar' cu bucatele urmatóre trecea pre langa ultimulu óspe, care erá sublocotenentele, fara cá se-lu mai inbia si pe elu. Dupa ce urma cu acésta procedura de vreo cateva ori, domnulu seu ilu chiama la sine si siop-tindu'i ilu intreba ca ce este caus'a, ca sublocotenentulu nu í presentédia din bucate, ori ca nu erau destule bu-cate cá se se ajunga la toti. Atunci servitoriulu i siopti cu tóta naivitatea la urechia: „Nu d-le consiliariu, ci eu trebuie se'mi resbunu, pentruca d-lu sublocotenentu pe candu am servitu sub comand'a s'a, mi-au ajutatu se fiu bagatu la arestu.” Domnulu consiliariu pufni de risu si in modulu celu mai jovialu comunica indata ós-petiloru sei acelu actu de resbunare, care nu pucinu contribui la inveselierea societatii.

— (Zulusii.) Se scie ca unu resbelu a isbucnit in Angli'a si poporulu Zulu din Afric'a meridionala. Nu e dér' fara interesu a publicá câteva notitie asupra acestui poporu, de care multi nici au auditu vorbindu-se pâna acum.

Zulu insemnédia tiéra cerésca. Obligatiunea ser-viciului militariu in acea tiéra durédia dela 20—60 ani. Afara de acestu greu inpositu, este unu felu de garda juna, unde trebuie se intre toti copii de 14—15 ani, si acestu serviciu este prelungitu pâna la 20 de ani.

Resboincii nu se potu insurá. Acésta e o inter-dicere legala, inpusa de rege, interdicere pe care o radica pentru batalióne intregi candu s'au distinsu in lupte: e unu premiu datu ardorii resbellice.

Dinaintea capului loru, ce printre altele pórtá titlulu de Bayete (rege alu regiloru, rege alu lumii, leu, etc.), indigenii mergu pe branci.

Regele loru este fórté absolutu. Despotulu actualu, ce se numesce Ceswayo, este transportatu intr'unu tronu pe róte; déca intalnesce pe cineva care i displace striga: Taieti'i capulu! séu: Luati'lu! (adica suprimati'lu), si executiunea urmédia indata ordinului.

Elu este mandru, imperiosu si nu voiesce se aiba nimicu comunu cu albiu, afara numai in privinti'a ar-melor de focu. Suntemu regi ai Zulusiloru! (adica ai ceruriloru) dice totu-deauna candu i se consiliédia reforme.

— (Bibliografia). La Gherla s'a pus sub thiparu si in curendu va apparea o carticica cu titlulu de „Viétii'a preacuratei Virgurei Mari'a” de dn. Titu Budu. Autoriulu acelei carticele, care va constá din 8—10 cóle tipariu desu si care va fi infrumetsiata cu o incóna a P. Virgurei Mariei, invita la prenumera-tiune pe onor. publicu. Pretiulu de prenumeratiune este de 60 cr. adaogendu-se 5 cr. porto-postalu. Colec-tantii de 10 esemplare voru primi unulu gratuitu.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 3 Martiu

Galbinii imperat. de aur	fl.	5.48 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.28 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.25 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turecsca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	—.— „

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii in Sibiiu.

Domnii actionari ai Institutului de creditu si de economii „Albin'a” se invita prin acésta in virtutea §. 19 alu statuteloru societatii la

VI adunare generala ordinaria

care se va tiené la Sibiiu in 28 Martiu 1879 stilulu nou, inainte de ameadu la 10 óre, in cas'a institutului din strad'a Bayer Nr. 1.

Obiectele:

1. Raportulu anualu alu Directiunei, bilantiulu anualu si raportulu Comitetului de revisiune.
2. Ficsarea dividendelor.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Ficsarea pretiului marceloru de presentia.
5. Alegerea a doi membrii de Directiune in sensulu §. 36 din statute.
6. Alegerea Comitetului de revisiune.
7. Modificarea acelor §§. din statute, cari se referescu la emiterea scrisurilor fonciari, in sensulu articolului de lege XXXVI din 1876.

DD. actionari, cari in sensulu §§. 22, 23 et 24 din statute voiescu a participá la adunare in persona séu prin plenipotenti, sunt rogati a-si depune la cass'a institutului actiunile loru si eventualu dovedile de plenipotentia, celu multu pâna in 25 Martiu 1879 stilulu nou dupa ameadu la 6 óre.

Sibiiu, 22 Februaru 1879.

(62) 2—3

Directiunea institutului.

Editoru si redactoru respons. G. Baritiu in Sibiiu.

Tipariulu lui W. Kraft in Sibiiu.